

Fair practice bij verdeling noodsteun aan de culturele en creatieve sector

De culturele en creatieve sector wordt opnieuw zwaar getroffen door beperkende maatregelen vanwege corona. Podia, presentatieplekken, bioscopen, filmtheaters en musea kunnen sinds half november 2021 beperkt of helemaal geen bezoekers meer ontvangen. De maatregelen zorgen voor nieuwe (financiële) schade in de sector, voor organisaties en werknemers.

Het kabinet heeft een nieuw steunpakket aangekondigd, bestaande uit zowel generieke ondersteuning (zoals NOW, TVL) als specifiek op cultuur gerichte steun.¹ De Taskforce culturele en creatieve sector wil dat deze steun terecht komt bij *alle* werknemers in de sector, ook de zzp'ers. Om dat te bewerkstelligen verbinden wij ons aan onderstaande invulling van Fair Practice.

Coronasteun via de principes van de Fair Practice Code

Sinds het uitbreken van de coronacrisis blijkt dat specifieke steunpakketten niet goed terecht komen bij zelfstandig werkenden. De generieke (inkomsondersteunende) pakketten sluiten niet aan bij de dagelijkse praktijk van de sector, waardoor veel zelfstandig werkenden niet in aanmerking komen voor steun.² Velen van hen die voor de crisis een bloeiende beroepspraktijk hadden (en dat zonder de coronabeperkingen nog steeds zouden hebben) zitten nu zonder werk en inkomen, hebben fors moeten interen op spaar- en pensioenreserves, en dreigen nu de sector te verlaten. Daarmee gaat niet alleen relatief veel maar vooral moeilijk te vervangen talent en expertise voor de sector verloren, het bemoeilijkt ook herstart en herstel. Om goed functionerende (productie)ketens te behouden zijn inspanningen nodig, zowel van overheden, als van de culturele en creatieve sector zelf.

De Taskforce culturele en creatieve sector heeft een set afspraken opgesteld waarmee gewaarborgd wordt dat noodsteun alle onderdelen van de keten bereikt (van maker tot technicus, tot producent en presentatieplek). De Fair Practice Code vormt het uitgangspunt in deze aanpak.³ Uitgangspunt van die door de sector en financiers gedragen code is dat iedereen verantwoordelijkheid neemt voor de eigen plek in de keten en daarbij solidair is met alle werknemers; zowel met degenen in loondienst als met zelfstandig werkzame professionals. Hieronder wordt ook verstaan het vooraf maken van afspraken tussen vertegenwoordigers van werknemers en werkgevers/opdrachtgevers (zoals ook opgenomen in het rapport '*Noodsteun en de culturele en creatieve keten*'). Hierbij wordt het principe 'pas toe en leg uit' gehanteerd.⁴

Een 'trechter van afspraken en regelingen'

De Taskforce stelt een stappenplan voor van afspraken en regelingen die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn, met als doel de keten van instelling en organisatie tot zelfstandig werkende in stand te houden.

¹ [Kamerbrief 16 november aanpassingen steunpakket 4e kwartaal 2021](#); [Kamerbrief 27 november aanvullende aanpassingen steunpakket vierde kwartaal](#); [Kamerbrief 14 december steunpakket eerste kwartaal 2022](#); [Kamerbrief aanpassing steunmaatpakket eerste kwartaal 2022](#)

² O.a. Boekmanstichting (27 mei 2021), *Ongelijk getroffen, ongelijk gesteund*, https://www.boekman.nl/wp-content/uploads/2021/05/Ongelijk-getroffen-ongelijk-gesteund_def.pdf en Platform ACCT (10 november 2021), *rapportage noodsteun in de culturele en creatieve keten*, <https://www.platformacct.nl/mediatheek/rapportage-noodsteun-in-de-culturele-en-creatieve-keten>

³ <https://fairpracticecode.nl/nl/over/wat-de-fair-practice-code>

⁴ <https://fairpracticecode.nl/nl/over/hoe-de-fair-practice-code-toe-te-passen>

Pas toe en leg uit. De sector wordt gekenmerkt door grote verscheidenheid. Maatwerk is daarom noodzakelijk en onontkoombaar. Niet iedereen zal altijd in staat zijn om alle onderdelen van de code letterlijk na te komen. Daarom wordt het principe pas toe en leg uit gehanteerd. De code biedt op die manier aanleiding om inzicht te geven en te vragen aan opdrachtgevers, opdrachtnemers en subsidiënten. Als instellingen of organisaties in hun verantwoording uitleggen waarom ze wel of niet in staat waren bepaalde afspraken na te komen, worden zowel verborgen gebreken als best practices zichtbaar.

1. *Voorspelbare routekaart en voldoende steunmaatregelen*

Uitgangspunt is dat de overheid werkt met een (middel)langetermijnstrategie waarin duidelijk beschreven wordt bij welke coronasignaalwaarden verscherpingen of versoepelingen van coronamaatregelen in werking treden. De inwerkingtreding van deze maatregelen wordt vervolgens weer tijdig en op voorspelbare wijze gekoppeld aan nieuwe noodsteun. Een dergelijke routekaart stelt de culturele en creatieve sector in staat om te anticiperen op eventuele maatregelen en geeft duidelijkheid over de financiële randvoorwaarden waarmee zij dan te maken krijgt. Een routekaart voorkomt onduidelijkheid en zo kunnen onzekerheid en de daarmee gepaard gaande risico's en kosten worden voorkomen.

2. *Trickle down vanuit generieke en specifieke noodsteun*

Noodsteun zal door organisaties worden aangewend om werkenden, met inbegrip van zelfstandigen die werken in opdracht, te betalen. Dit kan onder meer door niet uitgevoerde opdrachten volledig te vergoeden, en door nieuwe opdrachten uit te zetten. Denk bij dat laatste aan artistiek onderzoek, carte blanche programma's/regelingen, onderhoud, ontwikkeling etc. Ook het inhuren als tijdelijke kracht en het in dienst houden van flexwerkers behoren tot de mogelijkheden. Middelen in de periode waarvoor noodsteun wordt gegeven leiden niet tot een structurele toename van reserves bij organisaties.

3. *Voor zelfstandig werkenden die niet in aanmerking komen voor bovenstaande, moet een beroep gedaan kunnen worden op (nieuwe) steunmaatregelen van de overheden of private fondsen, direct gericht op bijvoorbeeld makers.*

Hierbij gaat het o.a. om specifieke makersregelingen van de Rijkscultuurfondsen en de bijdragen via rechtenfondsen. Ook lokale fondsen, medegefinancierd door de Rijksbijdragen cultuur voor medeoverheden, spelen hierin een belangrijke rol.⁵

4. *Voor zelfstandig werkenden die niet in aanmerking komen voor de mogelijkheden genoemd onder 2 en 3, wordt een 'vangnetregeling' ingericht.⁶*

De vangnetregeling richt zich op zelfstandig werkenden die kunnen aantonen dat opdrachten zijn weggevallen en die aantoonbaar op geen enkele andere manier aanspraak kunnen maken op compensatie of doorbetaling van hun opdrachtgever. Deze regeling kan worden ingericht naar het voorbeeld van de regeling ATE, met als kenmerkend verschil tussen de vangnetregeling en de ATE dat alleen een individueel werkende een aanvraag kan indienen.

Tot slot

Met bovenstaande afspraken en regelingen is voor de gehele keten Fair Practice bij de verdeling van noodsteun te realiseren. Het doet recht aan de menselijke maat en aan de verscheidenheid van de culturele en creatieve sector. En de afspraken zijn uitvoerbaar. De Taskforce doet een beroep op Kabinet en Tweede Kamer om deze, samen met medeoverheden en de Rijkscultuurfondsen, invulling te geven. Wij denken dat dit stappenplan zorgt voor duidelijkheid, voorspelbaarheid en zekerheid. Elementen die nodig zijn voor snel herstel van de sector, en daarmee de samenleving. We bieden vanzelfsprekend onze medewerking aan om van het hier beschreven pakket een succes te maken.

⁵ Deze maatregelen moeten in deze fase door OCW, EZK, provincies en gemeenten beter afgestemd worden op de dagelijkse beroepspraktijk in de sector. Het gesprek met de uitvoerende Rijkscultuurfondsen, VNG en IPO is daarbij van belang. VNG vraagt de Rijksoverheid om te borgen dat steun (ook) terecht komt bij de zzp'ers en makers. VNG vraagt de Rijksoverheid om te borgen dat borgen dat steun (ook) terecht komt bij de zzp'ers en makers. <https://vng.nl/nieuws/vng-vraagt-om-verlenging-van-steunpakketten-cultuursector>

⁶ Meer informatie over de voorgestelde vangnetregeling: <https://www.kunsten92.nl/vangnetregeling-zzp-en-flexwerkers/>

De Taskforce culturele en creatieve sector

De Taskforce culturele en creatieve sector is een samenwerkingsverband van ruim 100 branche-, beroeps- en belangenorganisaties.⁷ Doel van de taskforce is om door gezamenlijke analyses, informatie-uitwisseling en afstemming de Coronacrisis het hoofd te bieden.

*Deelnemende koepels: **Kunsten '92** is de belangenorganisatie voor de hele kunst-, cultuur, erfgoed- en creatieve sector, met 400 leden uit alle disciplines. **Federatie Creatieve Industrie** is de belangenbehartiger voor de creatieve industrie (BNA, BNO, DGA, DDD, MODINT, Buma Cultuur, NAPA, NCP, Dupho, NVPI). De **Federatie Cultuur** bundelt de branche- en werkgeversverenigingen in onder meer de podiumkunsten, musea, bibliotheken, centra voor de kunsten, concertzalen, theaters, poppodia en orkesten. Het **Erfgoedplatform** verenigt een groot aantal organisaties die staan voor de belangen van roerend, onroerend, materieel en immaterieel erfgoed. De **Creatieve Coalitie** verenigt 46 belangen- en beroepsverenigingen van individuele makers en vertegenwoordigt > 50.000 creatieve professionals.*

Eveneens aangesloten bij de taskforce zijn: De Popcoalitie, de Federatie Auteursrechtbelangen de VVTP (Vereniging Vrije Theater Producenten), de VVEM (Vereniging van Evenementenmakers), de Federatie Auteursrechtbelangen, De Zaak Nu, ENCORE en Platform ACCT, het sectorale arbeidsmarktplatform van sociale partners. In de Taskforce culturele en creatieve sector is vertegenwoordigd de Alliantie van Evenementenbouwers. Omgekeerd neemt de taskforce deel aan deze evenementenalliantie.

JANUARI 2022

⁷ <https://www.kunsten92.nl/onderwerpen/taskforce-culturele-creatieve-sector/>